

TÍCH HỢP VĂN HOÁ DÂN GIAN NHẪM GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO TRẺ 5-6 TUỔI THÔNG QUA HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM

Lưu Ngọc Sơn - Đỗ Khánh Linh

Trường Đại học Hùng Vương

Email: luungocsonhungvuong@yahoo.com.vn

Tóm tắt: Hiện nay, các nước trên thế giới nói chung và ở nước ta nói riêng vấn đề giáo dục đạo đức (ĐĐ) cho trẻ mầm non (MN) đang được quan tâm. Tuy nhiên hiện nay, việc tích hợp văn hoá dân gian (VHDG) nhằm giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động trải nghiệm (HĐTN) chưa được quan tâm đúng mức. Việc tích hợp VHDG nhằm giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi thông qua HĐTN giúp trẻ giữ được bản sắc văn hoá dân tộc, hình thành các giá trị ĐĐ tốt đẹp bước vào đời. Ngoài ra, tăng cơ hội cho trẻ trải nghiệm các nét đẹp VHDG, thỏa mãn nhu cầu vừa học, vừa chơi của trẻ, từ đó góp phần phát triển ĐĐ cho trẻ MN.

Từ khóa: Văn hoá dân gian, đạo đức, hoạt động trải nghiệm, trẻ mầm non.

Nhận bài: 19/3/2025; **Biên tập:** 20/3/2025; **Phản biện:** 22/3/2025; **Duyệt đăng:** 26/3/2025.

1. Đặt vấn đề

Các nhà khoa học đã khẳng định rằng lứa tuổi MN có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc phát triển ĐĐ. “Mục tiêu của giáo dục MN là giúp trẻ em phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ, hình thành những yếu tố đầu tiên của nhân cách, chuẩn bị cho trẻ em vào lớp một” [2, tr.3]. Hiện nay, ở các nước trên thế giới nói chung và ở nước ta nói riêng vấn đề giáo dục ĐĐ đang được quan tâm. Tuy nhiên hiện nay vấn đề tích hợp VHDG nhằm giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi thông qua HĐTN chưa được quan tâm đúng mức. Việc tích hợp VHDG nhằm giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi thông qua HĐTN góp phần giúp trẻ giữ được bản sắc văn hoá dân tộc, hình thành các giá trị ĐĐ tốt đẹp, nâng cao tính tích cực trong dạy học của trẻ, tăng cường cơ hội cho trẻ thực hành trải nghiệm các giá trị ĐĐ đa dạng, góp phần phát triển toàn diện cho trẻ MN [2].

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Định nghĩa, mục tiêu giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi

2.1.1. Định nghĩa về giáo dục ĐĐ trong giáo dục MN.

Theo chúng tôi giáo dục ĐĐ trong giáo dục MN là quá trình tác động có hệ thống và có mục đích nhằm hình thành ở trẻ những phẩm chất ĐĐ cơ bản phù hợp với lứa tuổi, giúp trẻ nhận thức đúng về hành vi tốt - xấu, phát triển thái độ và kỹ năng ứng xử tích cực trong cuộc sống hàng ngày. Từ đó hình thành lên những phẩm chất ĐĐ tốt đẹp, góp phần xây dựng quê hương, đất nước. Giáo dục ĐĐ ở trẻ MN không chỉ dừng lại ở việc dạy trẻ hiểu về các quy tắc ứng xử mà còn giúp trẻ phát triển tình cảm, lòng nhân ái, sự tôn trọng, tính trung thực và tinh thần trách nhiệm thông qua trải nghiệm thực tế và sự hướng dẫn của người lớn.

2.1.2. Mục tiêu giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi

- Về mặt kiến thức: Mục tiêu giáo dục kiến thức ĐĐ bao gồm: nhận biết đúng - sai trong hành vi. Trẻ có thể

phân biệt các hành vi tốt (biết chào hỏi, giúp đỡ bạn bè, vâng lời thầy cô, yêu thương gia đình) và hành vi không đúng (nói dối, đánh bạn, ích kỷ, vứt rác bừa bãi). Ngoài ra trẻ cần hiểu về các giá trị ĐĐ cơ bản như trẻ có thể nắm được những giá trị như trung thực, lễ phép, đoàn kết, yêu thương, trách nhiệm và biết chúng quan trọng trong cuộc sống. Bên cạnh đó trẻ biết về các quy tắc ứng xử trong gia đình, trường học và xã hội. Trẻ hiểu rằng ở mỗi môi trường sẽ có những nguyên tắc khác nhau cần tuân theo, như nghe lời cha mẹ, tôn trọng cô giáo, nhường nhịn bạn bè. Đặc biệt, trẻ cần nhận diện cảm xúc và cách kiểm soát chúng như biết tên gọi của các trạng thái cảm xúc (vui, buồn, giận dữ, sợ hãi...) và cách điều chỉnh để có cách ứng xử phù hợp.

- Về mặt kĩ năng: Mục tiêu giáo dục ĐĐ không chỉ dừng ở nhận thức mà còn giúp trẻ rèn luyện các kỹ năng thực hành ĐĐ trong cuộc sống. Các kỹ năng này bao gồm như kĩ năng giao tiếp lễ phép, trẻ biết cách chào hỏi, cảm ơn, xin lỗi khi cần thiết. Bên cạnh đó trẻ có kĩ năng hợp tác và chia sẻ như trẻ biết chơi cùng bạn, biết nhường nhịn, giúp đỡ người khác khi có thể. Ngoài ra trẻ có kĩ năng tự phục vụ và tự lập. Trẻ có thể tự làm những việc cá nhân phù hợp với lứa tuổi như dọn dẹp đồ chơi, mặc quần áo, cất giày dép đúng nơi quy định. Trẻ cũng học được các kĩ năng giải quyết xung đột đơn giản khi xảy ra tranh chấp với bạn bè, trẻ biết cách nói chuyện để giải quyết thay vì đánh nhau hoặc khóc lóc.

- Về mặt thái độ

Mục tiêu giáo dục ĐĐ giúp trẻ phát triển những thái độ tích cực. Trước tiên trẻ có ý thức tôn trọng người khác như kính trọng người lớn, yêu thương bạn bè và biết cảm thông với người khác. Ngoài ra, trẻ còn yêu thích làm việc tốt. Trẻ cảm thấy vui vẻ khi giúp đỡ bạn bè, làm việc tốt cho gia đình, trường học. Bên cạnh đó trẻ còn tự giác trong việc thực hiện quy tắc ĐĐ như làm theo lời dạy của cô giáo, cha mẹ mà còn tự giác thực hiện những hành vi đúng như giữ vệ sinh,

nhặt rác vào thùng, xếp hàng khi chơi. Hình thành ở trẻ ý thức trách nhiệm với bản thân và người khác. Trẻ biết giữ lời hứa, không đổ lỗi cho bạn bè, biết nhận lỗi khi làm sai. Đặc biệt, phát triển ở trẻ lòng nhân ái, trẻ có thái độ yêu thương động vật, cây cối, giúp đỡ những người có hoàn cảnh khó khăn.

2.2. VHDG và giá trị giáo dục ĐĐ đối với trẻ 5-6 tuổi

- *Thứ nhất*, VHDG có vai trò quan trọng giáo dục lòng nhân ái, yêu thương con người cho trẻ 5-6 tuổi. VHDG truyền tải nhiều câu chuyện về lòng nhân ái, tình yêu thương giữa con người với con người. Thông qua những câu chuyện cổ tích như Tấm Cám, Thạch Sanh dạy trẻ về lòng tốt, sự bao dung, giúp đỡ người khác sẽ được đền đáp xứng đáng. Trẻ phân biệt được cái thiện, cái ác. Ngoài ra những câu ca dao, tục ngữ “Thương người như thể thương thân” giúp trẻ hiểu về sự đồng cảm, sẻ chia trong cuộc sống, đồng cảm với những mảnh đời bất hạnh. Bên cạnh đó với hệ thống trò chơi dân gian phong phú như kéo co, ô ăn quan giúp trẻ hình thành tình bạn, tinh thần hỗ trợ và đoàn kết trong cuộc sống, từ đó lòng nhân ái và yêu thương con người được phát triển ở trẻ.

- *Thứ hai*, VHDG giáo dục lòng hiếu thảo, kính trọng cha mẹ, ông bà và những người thân trong gia đình. Từ bao đời nay, VHDG đề cao giá trị của gia đình, giúp trẻ hiểu được tầm quan trọng của tình cảm gia đình và lòng biết ơn đối với đấng sinh thành thông qua những câu chuyện cổ tích đầy xúc động như “Sự tích cây vú sữa” dạy trẻ biết yêu thương, trân trọng cha mẹ đã vất vả nuôi ta khôn lớn. Ngoài ra những câu ca dao, tục ngữ, giàu hình ảnh như “Công cha như núi Thái Sơn, nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra” giúp trẻ hiểu được công lao to lớn của cha mẹ và dạy trẻ biết cách đền đáp, báo hiếu cha mẹ. Bên cạnh đó, hằng năm ở trường MN thường xuyên tổ chức các lễ hội, các ngày đặc biệt như tết nguyên đán, tết trung thu, ngày 08/03... giúp trẻ hiểu về bữa cơm tất niên bên gia đình, đạo hiếu, lòng biết ơn và tôn kính ông bà cha mẹ. Như vậy, thông qua các hoạt động VHDG, tình cảm gia đình được hình thành và phát triển.

- *Thứ ba*, VHDG góp phần giáo dục tính trung thực, ngay thẳng cho trẻ ở trường MN. VHDG khuyến khích con người sống trung thực, không gian dối qua những câu chuyện, lời răn dạy của ông cha thông qua các câu truyện ngụ ngôn như “Cây khế”, “Sự tích con rùa vàng”. Các câu chuyện này giáo dục giá trị của sự trung thực và hậu quả của lòng tham lam. Ngoài ra các câu tục ngữ: “Cây ngay không sợ chết đứng” dạy trẻ về sự ngay thẳng, chính trực trong cuộc sống.

- *Thứ tư*, VHDG giáo dục tinh thần đoàn kết, hợp tác cho trẻ. Có thể nói, tinh thần đoàn kết là giá trị cốt lõi trong VHDG, giúp trẻ nhận thức được tầm quan trọng của việc chung tay, giúp đỡ lẫn nhau. Thông qua các câu chuyện truyền thuyết như “Sự tích bánh chưng, bánh dày”, “Thánh Gióng” cho thấy sự đoàn kết trong công cuộc xây dựng và bảo vệ tổ quốc của cha, ông ta,

nhờ có đoàn kết sẽ tạo nên sức mạnh to lớn giúp dân tộc ta chiến thắng các thế lực ngoại bang muốn xâm chiếm đất nước ta. Ngoài ra thông qua các trò chơi dân gian như “Rồng rắn lên mây”, “Bịt mắt bắt dê” khuyến khích tinh thần đồng đội, sự phối hợp trong nhóm. Khi trẻ được nghe các câu tục ngữ như “Một cây làm chẳng nên non, ba cây chụm lại nên hòn núi cao” dạy trẻ về sức mạnh của tập thể, của sự đoàn kết và tình thân ái. Đó là những giá trị to lớn VHDG đem đến cho trẻ ngay từ những năm tháng đầu đời.

- *Thứ năm*, VHDG góp phần giáo dục tinh thần trách nhiệm, ý thức tự giác cho trẻ 5-6 tuổi. VHDG cũng giúp trẻ hiểu về trách nhiệm cá nhân, tinh thần tự giác trong học tập và sinh hoạt thông qua các câu chuyện cổ tích như “Cậu bé thông minh” khuyến khích trẻ suy nghĩ sáng tạo, có trách nhiệm với quyết định của mình. Bên cạnh đó, những câu ca dao, tục ngữ như “Có công mài sắt, có ngày nên kim” dạy trẻ tinh thần kiên trì, cố gắng trong học tập và lao động. Ngoài ra những lễ hội dân gian như lễ hội Đền Hùng, Tết Nguyên Đán giúp trẻ hình thành ý thức giữ gìn truyền thống văn hóa dân tộc. Từ đó, trẻ có trách nhiệm bảo vệ những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc ta.

- *Thứ sáu*, VHDG giáo dục tinh thần yêu lao động, biết trân trọng thành quả lao động cho trẻ 5-6 tuổi. VHDG cũng giúp trẻ hiểu giá trị của lao động, từ đó hình thành thói quen siêng năng, không lười biếng. Các câu chuyện dân gian như “Sự tích dưa hấu”, “Chú Cuội ngồi gốc cây đa” nhấn mạnh giá trị của sự chăm chỉ, lao động bền bỉ của nhân dân ta. Bên cạnh đó trẻ cũng được học các câu tục ngữ: “Tay làm hàm nhai, tay quai miệng trễ” giúp trẻ hiểu rằng chỉ có lao động mới đem lại cuộc sống tốt đẹp. Ngoài ra khi trẻ tìm hiểu các nghề thủ công truyền thống, trẻ được trải nghiệm làm bánh chưng, nặn tò he... giúp rèn luyện tính kiên trì và sự sáng tạo.

Như vậy, VHDG không chỉ là di sản văn hóa quý báu mà còn có giá trị giáo dục sâu sắc, giúp trẻ hình thành phẩm chất ĐĐ tốt đẹp ngay từ nhỏ. Việc lồng ghép VHDG vào giáo dục cho trẻ 5-6 tuổi sẽ tạo ra môi trường học tập phong phú, sinh động, giúp trẻ tiếp thu các giá trị ĐĐ một cách tự nhiên, dễ dàng và hiệu quả. Từ đó, trẻ thêm yêu VHDG, góp phần phát triển hiệu quả các phẩm chất ĐĐ tốt đẹp ngay từ những năm tháng đầu đời.

2.3. Quy trình tích hợp VHDG nhằm giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi thông qua HĐT

Để đảm bảo hiệu quả quy trình tích hợp VHDG nhằm giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi thông qua HĐT cần tiến hành theo quy trình như sau:

* *Bước 1: Lựa chọn đề tài, xác định mục tiêu giáo dục ĐĐ và lựa chọn nội dung VHDG phù hợp với trẻ 5-6 tuổi*

Việc xác định đề tài và mục tiêu HĐT là bước đầu tiên và vô cùng quan trọng. Việc lựa chọn đề tài cần căn cứ vào độ tuổi, chủ đề, các đặc trưng VHDG địa phương... Việc chọn đề tài phù hợp sẽ tạo ra nền tảng vững chắc cho các hoạt động sau này, giúp trẻ dễ dàng tiếp cận và

tham gia. Ví dụ, một đề tài hấp dẫn và bổ ích có thể là “Khám phá VHDG qua truyền thuyết và hát ru”. Mục tiêu chính của hoạt động này là giúp trẻ nhận diện và hiểu rõ hơn về các hình thức VHDG truyền thống, đặc biệt là thông qua những câu chuyện truyền thuyết và những làn điệu hát ru đặc trưng của dân tộc. Qua đó, trẻ không chỉ học được về nguồn gốc và giá trị của các truyền thống dân gian mà còn hình thành tình yêu và niềm tự hào về bản sắc văn hóa dân tộc mình. Hơn nữa, hoạt động này còn tạo cơ hội để trẻ phát triển những kỹ năng quan trọng như giao tiếp, làm việc nhóm và tư duy phản biện, giúp trẻ không chỉ tiếp thu kiến thức mà còn rèn luyện các kỹ năng xã hội, tư duy sáng tạo và khả năng làm việc nhóm hiệu quả. Sau khi xác định đề tài cần xác định mục tiêu hoạt động nói chung và mục tiêu giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi nói riêng. Mục tiêu cần cụ thể, rõ ràng, phù hợp với độ tuổi, phản ánh được toàn diện trên ba mặt kiến thức, kỹ năng, thái độ. Xác định mục tiêu giáo dục ĐĐ bao gồm các mục tiêu như: Xây dựng cho trẻ lòng hiếu thảo, tình yêu thương gia đình, bạn bè; rèn luyện sự trung thực, lễ phép, biết quan tâm và chia sẻ với mọi người; hình thành ý thức bảo vệ môi trường, tôn trọng thiên nhiên; phát triển kỹ năng sống như giao tiếp, hợp tác, tự tin, sáng tạo...

Các nội dung VHDG phù hợp với trẻ 5-6 tuổi bao gồm:

Truyện cổ tích, truyện ngụ ngôn: Thạch Sanh, Sự tích cây vú sữa, Cây tre trăm đốt...

Ca dao, tục ngữ, đồng dao: Công cha như núi Thái Sơn, Ăn quả nhớ kẻ trồng cây...

Trò chơi dân gian: Kéo co, ô ăn quan, mèo đuổi chuột...

Lễ hội truyền thống: Trung thu, Tết Nguyên Đán, Tết Hàn thực...

Nghệ thuật dân gian: Chèo, tuồng, hát ru, múa rối nước...

** Bước 2: Chuẩn bị*

Mục đích:

Mục đích của bước này là giúp giáo viên lựa chọn và chuẩn bị các yếu tố VHDG và tạo không gian học tập sáng tạo phù hợp với độ tuổi 5-6 tuổi, từ đó truyền tải các giá trị ĐĐ như yêu thương, trung thực, tôn trọng, và dũng cảm. Môi trường học tập phải khuyến khích sự sáng tạo và chủ động tham gia của trẻ, tạo ra không gian học tập sinh động, giúp trẻ dễ dàng tiếp nhận và áp dụng các giá trị ĐĐ vào cuộc sống.

Cách tiến hành:

- Lựa chọn VHDG phù hợp: Giáo viên cần lựa chọn các yếu tố VHDG dễ hiểu và hấp dẫn đối với trẻ, như những câu chuyện dân gian, truyền thuyết, bài hát dân gian, hoặc trò chơi truyền thống. Các nội dung này không chỉ phải dễ hiểu mà còn phải gần gũi và dễ dàng giúp trẻ nhận thức và áp dụng các giá trị ĐĐ trong thực tế.

- Nghiên cứu nội dung và ý nghĩa: Sau khi lựa chọn được các yếu tố VHDG, giáo viên cần nghiên cứu kỹ nội dung và ý nghĩa của từng câu chuyện, bài hát hoặc trò chơi. Ví dụ, câu chuyện “Cô bé bán diêm” có thể giúp trẻ

hiểu về lòng nhân ái, trong khi truyện “Sự tích bánh chưng, bánh dày” giúp trẻ nhận thức về lòng hiếu thảo và sự kính trọng tổ tiên.

- Tạo không gian học tập sáng tạo: Không gian lớp học cần được chuẩn bị với các hình ảnh, đồ chơi, nhạc cụ và vật dụng thủ công liên quan đến VHDG. Những đồ vật này sẽ giúp trẻ cảm thấy hứng thú và tạo động lực tham gia vào các hoạt động học tập. Các đồ đồ dùng, đồ chơi cần phong phú, hấp dẫn, đảm bảo thẩm mỹ và giáo dục là một bước quan trọng để đảm bảo HĐTN diễn ra hiệu quả và thu hút sự tham gia của trẻ. Để tổ chức một buổi trải nghiệm thú vị về VHDG, giáo viên cần chuẩn bị một số dụng cụ và đồ chơi phù hợp với nội dung hoạt động.

Khi tổ chức HĐTN cho trẻ, việc chuẩn bị không gian học tập là rất quan trọng để đảm bảo sự thoải mái và an toàn cho trẻ. Không gian lớp học cần đủ rộng rãi, giúp trẻ di chuyển linh hoạt và tham gia các hoạt động tương tác, với bàn ghế sắp xếp gọn gàng và linh hoạt để trẻ dễ dàng thay đổi vị trí. Nếu hoạt động diễn ra ngoài trời, cần chọn địa điểm rộng rãi, an toàn và phù hợp với chủ đề, chẳng hạn như khu vực có cây cối cho hoạt động khám phá thiên nhiên hay sân chơi cho các trò chơi vận động. Đồng thời, việc đảm bảo an toàn là yếu tố quan trọng, các dụng cụ và môi trường học tập cần được kiểm tra kỹ lưỡng, tránh các vật dụng sắc nhọn, dễ vỡ hay hóa chất nguy hiểm, đảm bảo trẻ có thể tham gia một cách an toàn và tự tin.

Giáo viên cần chuẩn bị máy tính, loa để phát nhạc và kể các câu chuyện cho trẻ. Việc sử dụng thiết bị âm thanh sẽ giúp tạo không gian sinh động và thu hút sự chú ý của trẻ. Tranh ảnh minh họa về các nhân vật trong truyền thuyết hoặc cảnh vật trong câu chuyện cũng rất quan trọng, giúp trẻ dễ dàng hình dung và kết nối với nội dung câu chuyện. Các đạo cụ đơn giản như mô hình bánh chưng, bánh dày hoặc những vật dụng đặc trưng trong các câu chuyện truyền thuyết sẽ giúp trẻ hiểu rõ hơn về các nhân vật và câu chuyện mà chúng đang học. Để tổ chức trò chơi đóng vai, giáo viên cũng cần chuẩn bị một số đạo cụ phục trang như áo choàng, nón, hoặc các vật dụng liên quan đến các nhân vật trong câu chuyện truyền thuyết. Những đồ dùng này giúp trẻ nhập vai dễ dàng và làm cho hoạt động trở nên thú vị, sinh động hơn.

Việc chuẩn bị đầy đủ các đồ dùng, dụng cụ cho HĐTN là rất quan trọng để giúp trẻ tham gia một cách thuận lợi và hiệu quả. Đối với đồ dùng học tập, giáo viên cần sử dụng các tài liệu như sách vở, tranh ảnh và video minh họa để trẻ dễ dàng hiểu về nội dung hoạt động, ví dụ như khi khám phá lễ hội, cần chuẩn bị giấy, bút màu, đất nặn, keo, kéo để trẻ thực hành tạo hình, phát triển sự sáng tạo, trang trí không gian hoạt động. Nếu tổ chức các hoạt động thể thao hoặc trò chơi vận động dân gian, giáo viên cần chuẩn bị bóng, dây nhảy, ghế hoặc các dụng cụ thể thao khác để trẻ tham gia vận động.

Cuối cùng, để tạo không khí vui vẻ và khuyến khích sự sáng tạo, giáo viên có thể chuẩn bị một số đồ chơi

tương tác như các trò chơi lắp ráp, mô phỏng, hoặc các câu đố nhỏ liên quan đến VHĐG để trẻ tham gia. Những đồ chơi này không chỉ giúp trẻ vui chơi mà còn tạo cơ hội để trẻ hiểu sâu hơn về các giá trị văn hóa truyền thống trong suốt quá trình HĐTN. Việc chuẩn bị đầy đủ và phù hợp các đồ dùng, đồ chơi sẽ giúp cho HĐTN trở nên hấp dẫn, dễ hiểu và tạo được không khí học tập vui tươi, thú vị cho trẻ.

- Lập kế hoạch hoạt động chi tiết: Giáo viên cần lập kế hoạch cho các hoạt động học tập như kể chuyện, đóng vai, chơi trò chơi dân gian, hoặc tổ chức các cuộc thi nhỏ trong lớp. Mỗi hoạt động cần có mục tiêu rõ ràng, xác định rõ mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức, phương tiện cụ thể, đồng thời phải đảm bảo tính linh hoạt và sáng tạo trong quá trình thực hiện.

Để trẻ hứng thú và tiếp nhận dễ dàng, cần thiết kế HĐTN đa dạng theo hình thức học mà chơi, chơi mà học với các hoạt động đa dạng, cụ thể như sau:

+ Hoạt động kể chuyện - nhập vai: Giáo viên kể chuyện dân gian, sau đó cho trẻ đóng vai nhân vật, diễn kịch, thảo luận về bài học rút ra. Ví dụ: Kể chuyện “Thạch Sanh” để trẻ hiểu giá trị của lòng dũng cảm, thật thà; sau đó, cho trẻ nhập vai Thạch Sanh, Lý Thông để hiểu sự khác biệt giữa tốt và xấu.

+ Hoạt động hát, đọc đồng dao, ca dao: Tổ chức trò chơi hát đồng dao, đọc ca dao, tục ngữ và liên hệ đến hành vi ĐĐ. Ví dụ: Hát bài “Công cha như núi Thái Sơn” giúp trẻ hiểu về lòng hiếu thảo với cha mẹ.

+ Hoạt động trò chơi dân gian: Tổ chức trò chơi dân gian gắn với bài học ĐĐ. Ví dụ: Trò chơi “Kéo cò” giúp trẻ hiểu về tinh thần đoàn kết; “Ô ăn quan” giúp trẻ học cách tính toán, kiên trì.

+ Tham gia lễ hội và hoạt động thủ công: Tổ chức các lễ hội truyền thống, cho trẻ làm đồ chơi dân gian, làm bánh dân gian. Ví dụ: Tham gia làm bánh chưng ngày Tết giúp trẻ hiểu về truyền thống gia đình, sự biết ơn tổ tiên [11].

** Bước 3: Thực hiện tích hợp VHĐG nhằm giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi thông qua HĐTN*

Mục đích:

Bước này nhằm thực hiện các HĐTN cụ thể giúp trẻ hiểu và cảm nhận các giá trị ĐĐ qua các yếu tố VHĐG. Các hoạt động phải phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ 5-6 tuổi, khuyến khích sự sáng tạo và tham gia tích cực, giúp trẻ không chỉ tiếp thu kiến thức mà còn rèn luyện phẩm chất ĐĐ và các kỹ năng sống.

Cách tiến hành:

Giáo viên sẽ tổ chức các hoạt động như kể chuyện, đóng vai nhân vật trong câu chuyện, hát dân ca, hoặc chơi trò chơi dân gian. Có thể thực hiện theo các bước như sau:

- Giới thiệu hoạt động:

Khi giới thiệu hoạt động cho trẻ 5-6 tuổi, có thể dùng tình huống có vấn đề, trò chơi, câu đố, bài hát... để gây hứng thú, kích thích sự tò mò của trẻ. Bạn có thể kể một câu chuyện thú vị hoặc tạo tình huống giả tưởng liên

quan đến hoạt động, ví dụ: “Hôm nay chúng ta sẽ trở về khám phá văn hoá truyền thống thời kì Hùng Vương”. Đồng thời, đưa ra các câu hỏi kích thích sự suy nghĩ và cho trẻ biết những điều sẽ được khám phá. Điều này giúp trẻ cảm thấy hào hứng và sẵn sàng tham gia.

- Thực hiện HĐTN.

Khi thực hiện HĐTN cho trẻ 5-6 tuổi, giáo viên cần hướng dẫn rõ ràng từng bước của hoạt động để trẻ hiểu và tham gia một cách tích cực. Giáo viên cần tổ chức HĐTN, để trẻ có cơ hội thực hành và cảm nhận các giá trị ĐĐ. Giai đoạn này, giáo viên tổ chức các HĐTN để trẻ trực tiếp tham gia, quan sát, tương tác, suy nghĩ và rút ra bài học. Giáo viên có thể tạo tình huống thực tế sau khi tìm hiểu VHĐG để trẻ tự tìm đáp án. Ví dụ khi kể chuyện “Cây tre trăm đốt”, đặt câu hỏi “Nếu con là chàng Khoai, con sẽ làm gì khi bị lừa dối?” để khuyến khích trẻ tư duy về sự trung thực. Ngoài ra cần cho trẻ nhập vai và diễn xuất. Khi trẻ đóng vai nhân vật trong truyện “Sự tích cây vú sữa” để trẻ hiểu về lòng hiếu thảo. Bên cạnh đó cần khuyến khích trẻ phản hồi bằng cách đặt các câu hỏi “Con thích nhân vật nào nhất?”, “Tại sao?”, “Nếu con là nhân vật đó, con sẽ làm gì?” để giúp trẻ suy nghĩ sâu hơn về bài học ĐĐ. Cuối cùng, quan trọng nhất cần tạo môi trường cho trẻ được thực hành ĐĐ trong thực tế. Sau khi chơi trò chơi dân gian, nhắc trẻ vận dụng bài học vào cuộc sống “Khi chơi với bạn, con cần chia sẻ như thế nào?”

Trong suốt quá trình trải nghiệm, cần khuyến khích sự sáng tạo của trẻ, cho phép chúng tự do thể hiện ý tưởng và thử nghiệm. Giáo viên cũng cần quan sát và hỗ trợ kịp thời khi trẻ gặp khó khăn, đồng thời khuyến khích trẻ hợp tác và chia sẻ với bạn bè. Trong quá trình thực hiện, giáo viên sẽ đóng vai trò hướng dẫn và tạo điều kiện cho trẻ tham gia vào từng phần của hoạt động trẻ sẽ được nghe kể chuyện dân gian, tham gia các trò chơi dân gian, các lễ hội truyền thống, được học các câu ca dao, tục ngữ, lắng nghe những lời hát du thấm đẫm những giá trị ĐĐ truyền thống như lòng biết ơn, thân ái, đoàn kết...

** Bước 4: Đánh giá tích hợp VHĐG nhằm giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi thông qua HĐTN*

Mục đích:

Mục đích của bước này là đánh giá hiệu quả của quá trình tích hợp VHĐG vào giáo dục ĐĐ cho trẻ, qua đó giúp giáo viên nhận diện được sự phát triển các phẩm chất ĐĐ và kỹ năng xã hội của trẻ trong quá trình tham gia HĐTN, rút kinh nghiệm và củng cố giá trị ĐĐ

Cách tiến hành:

Sau khi trẻ trải nghiệm, giáo viên cần đánh giá sự tiếp thu và giúp trẻ củng cố bài học ĐĐ thông qua quan sát hành vi của trẻ như xem trẻ có thể hiện thái độ lễ phép, trung thực, biết chia sẻ hay không. Quan sát và đánh giá quá trình tham gia của trẻ. Giáo viên sẽ quan sát hành động, thái độ và mức độ tham gia của trẻ trong các hoạt động như kể chuyện, đóng vai, hoặc chơi trò chơi dân gian. Qua quan sát, giáo viên có thể đánh giá

được khả năng giao tiếp, sự hợp tác và các phẩm chất ĐĐ của trẻ như sự trung thực, lòng dũng cảm, tình yêu thương... Hoặc đánh giá qua các tình huống thực tế. Giáo viên có thể đưa ra các tình huống ĐĐ để trẻ phản hồi và giải quyết. Ví dụ, sau khi tham gia trò chơi dân gian, giáo viên có thể hỏi trẻ về cảm nhận của mình trong các tình huống đó và hỏi trẻ có thể ứng xử thế nào để thể hiện sự đoàn kết và tôn trọng bạn bè. Bên cạnh đó có thể sử dụng hoạt động nhóm và tự đánh giá. Giáo viên cũng có thể tổ chức các hoạt động nhóm, nơi trẻ thảo luận hoặc đóng vai các nhân vật trong câu chuyện để phát triển khả năng hợp tác, lắng nghe và chia sẻ. Đồng thời, trẻ cũng có thể tự đánh giá hành động của mình và rút ra bài học về các giá trị ĐĐ. Việc đánh giá trong bước này không chỉ dừng lại ở việc xem xét mức độ tiếp thu các kiến thức ĐĐ mà còn phải quan tâm đến sự phát triển phẩm chất ĐĐ và các kỹ năng xã hội của trẻ. Thông qua việc quan sát, thảo luận nhóm và các bài tập sau mỗi hoạt động, giáo viên sẽ có cái nhìn toàn diện về sự trưởng thành của trẻ. Giáo viên cũng có thể hỏi trẻ cảm nhận: “Con học được điều gì từ hoạt động hôm nay?” Bên cạnh đó cần khuyến khích trẻ thực hành như về nhà chào hỏi ông bà, giúp mẹ dọn dẹp nhà cửa. Ngoài ra cần tổ chức hoạt động củng cố như dạy trẻ về lòng nhân ái qua truyện “Sự tích cây vú sữa”, tổ chức hoạt động “Góc yêu thương”, nơi trẻ vẽ tranh về những việc tốt mà mình muốn làm.

Bên cạnh đó cần phối hợp với phụ huynh để tăng cường giáo dục ĐĐ thông qua VHDG. Giáo viên có thể thông báo nội dung giáo dục ĐĐ qua VHDG để phụ huynh cùng thực hành ở nhà. Ngoài ra giáo viên có thể gọi ý phụ huynh kể chuyện dân gian, hát ru, đọc ca dao tục ngữ và giúp trẻ tiếp tục học ĐĐ trong gia đình. Khuyến khích gia đình tổ chức HĐTN như cùng con đi chợ Tết, làm bánh chưng, tham gia lễ hội dân gian.

3. Kết luận

Tích hợp VHDG vào giáo dục ĐĐ cho trẻ 5-6 tuổi

thông qua HĐTN giúp trẻ tiếp thu bài học một cách tự nhiên, nhẹ nhàng và sâu sắc. Quy trình gồm 4 bước từ xác định mục tiêu, thiết kế hoạt động, tổ chức trải nghiệm, đánh giá và phối hợp với gia đình. Khi triển khai hiệu quả, trẻ không chỉ hiểu về các giá trị ĐĐ mà còn biết vận dụng chúng trong cuộc sống, góp phần hình thành nhân cách tốt đẹp ngay từ những năm đầu đời. Đây là một phương pháp hiệu quả, cần được áp dụng rộng rãi trong giáo dục MN để giúp trẻ phát triển toàn diện cả về trí tuệ, cảm xúc và tinh thần. ○

Tài liệu tham khảo

- [1] Đào Thanh Âm (2010), *HĐTN trong giáo dục MN*, Nxb. Giáo dục.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Chương trình Giáo dục MN*, NXB Giáo dục Việt Nam.
- [3] Nguyễn Hữu Châu (2004), *Những vấn đề cơ bản về chương trình và quá trình dạy học*, NXB Giáo dục.
- [4] Lê Thị Kim Hương (2015), *Giáo dục ĐĐ cho trẻ thông qua các HĐTN*, NXB Khoa học Xã hội.
- [5] Lê Thu Hương, Phạm Mai Chi (2005), *Tích hợp trong giáo dục MN*, NXB Giáo dục.
- [6] Vũ Ngọc Khánh (2020), *HĐTN trong giáo dục MN: Phương pháp và thực hành*, NXB Chính trị Quốc gia.
- [7] Bùi Thị Lan (2020), *Tích hợp giáo dục ĐĐ trong chương trình giáo dục MN*. Tạp chí Khoa học và Giáo dục.
- [8] Phan Huy Lê (2019), *VHDG và HĐTN trong giáo dục MN*. NXB Khoa học Xã hội.
- [9] Lê Thị Bích Liên (2020), *Tích hợp VHDG trong chương trình giáo dục MN*, Tạp chí Giáo dục và Phát triển.
- [10] Nguyễn Thị Phương (2010), *VHDG và giáo dục MN*. Tạp chí Giáo dục và Phát triển.
- [11] David Carr (2003), *Moral Development and Reality: Beyond the Theories of Kohlberg*, Routledge.
- [12] David A. Kolb (1984), *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*, Prentice Hall.
- [13] Emily L. Williams (2013), *Experiential Learning and Moral Development in Early Education*, Routledge.

INTEGRATING FOLK CULTURE TO EDUCATE ETHICS FOR 5-6 YEARS OLD CHILDREN THROUGH EXPERIENTIAL ACTIVITIES

Luu Ngoc Son - Do Khanh Linh

Hung Vuong University

Email: luungocsonhungvuong@yahoo.com.vn

Abstract: Currently, in the countries around the world in general and in our country in particular, the issue of preschool education for children is receiving attention. However, currently, the integration of folk culture to educate 5-6 years old children through experiential activities has not received due attention. Integrating folk culture to educate children aged 5-6 years old through experiential activities helps them preserve their national cultural identity and form good moral values ĐĐ when entering life. In addition, it increases opportunities for the children to experience the beauty of Vietnamese folk culture, satisfying their need of both learning and playing, thereby contributing to their moral development.

Keywords: Folk culture, ethics, experiential activities, preschool children.